

Capitolul III

FINANȚE

3.1. FINANȚE PUBLICE

În ultimii cinci ani, evoluția veniturilor și cheltuielilor publice în Republica Moldova a fost marcată de fluctuații semnificative, influențate de reformele fiscale, criza financiară și pandemia COVID-19. În 2019, veniturile bugetului public național au înregistrat o ascensiune moderată, însă cheltuielile sociale au fost predominant mai mari cu 16%, comparativ cu aceeaș perioadă a anului precedent. În 2020, în contextul crizei COVID-19, veniturile au scăzut cu 0,5%, iar datoria publică a crescut cu 26,1%, reflectând presiunile financiare și sociale. Ulterior, în 2021, ritmul de creștere al veniturilor a fost superior cheltuielilor publice, iar în anii următori, creșterea veniturilor s-a menținut, însă într-un ritm mai moderat, reflectând eforturile de redresare economică și gestionare a finanțelor publice în contextul instabilității globale.

În anul 2023, veniturile bugetului public național au crescut cu 11,8% față de aceeaș perioadă a anului 2022. În anul 2023, veniturile bugetului public național (BNP) au constituit 102299,2 mil. MDL, în creștere cu 10793,8 mil. MDL sau în termeni nominali cu 11,8% comparativ cu perioada similară a anului 2022. La majorarea încasărilor bugetului public în anul 2023, au contribuit impozitele și taxele, care au însumat suma de 63006,1 mil. MDL, în creștere cu 9,5%, granturi primite au constituit 5347,0 mil.MDL în creștere cu 17,8% sau cu 807,6 mil.MDL, f.p.s.a.p. Prin urmare, contribuțiile și primele de asigurări au înregistrat creșteri cu 16,4%, (însumând 29022,4 mil. MDL) și la categoria alte venituri s-au înregistrat creșteri cu 9% în sumă de 4923,7 mil. MDL, față de perioada similară a anului 2022.

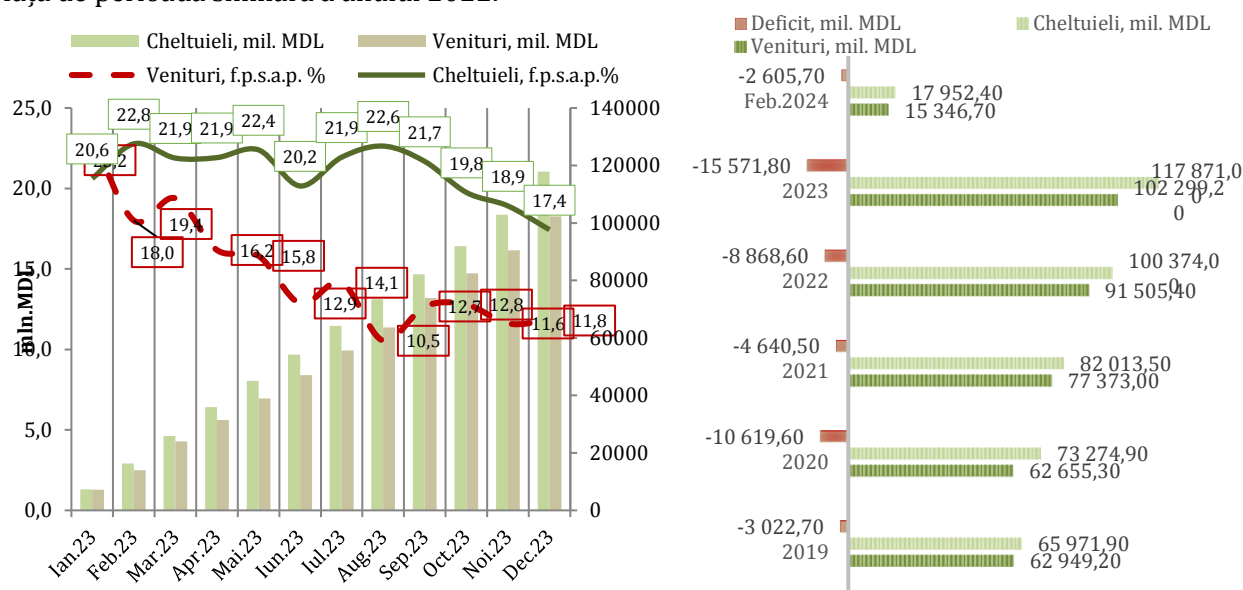

Figura 3.1.1. Ritmul de creștere a veniturilor și cheltuielilor lunare ale bugetului public național, mil. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2023 din veniturile totale ale bugetului public național, veniturile bugetului de stat au avut o pondere de 44,1%, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat – 26,4%, veniturile din fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 9,9% și veniturile din bugetele locale – 19,6%. Prin urmare, veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 64603,6 mil. MDL, inclusiv: veniturile generale și colectate – 56415,6 mil. MDL, granturi – 5137 mil. MDL, transferuri primite în cadrul BPN – 15,4 mil. MDL și alte venituri – 3035,6 mil. MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2022, veniturile totale ale bugetului de stat au crescut cu 20%, ca rezultat al creșterii cu 9% f.p.s.a.p. a veniturilor generale și colectate.

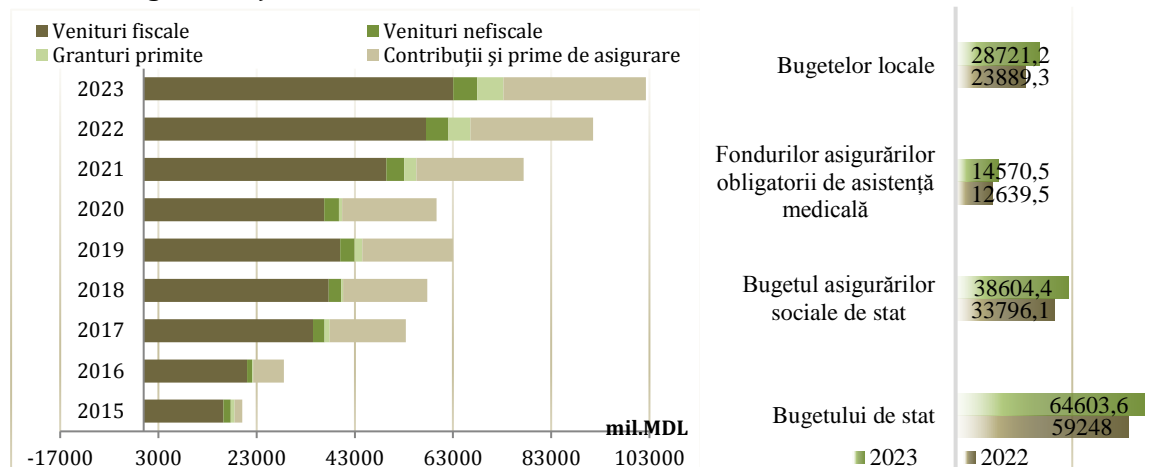

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN, mil. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În acest context, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 38604,4 mil. MDL, care comparativ cu perioada respectivă a anului trecut a crescut cu 14,2% (4808,3 mil. MDL). Veniturile totale ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au constituit 14570,5 mil. MDL, în creștere cu 15,3% (1931 mil. MDL) comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Veniturile totale ale bugetelor locale la 31.12.2023, au constituit 28721,2 mil. MDL în creștere cu 20,2% (4831,9 mil. MDL) f.p.s.a.p. Autoritățile publice locale au acumulat venituri din impozite și taxe în sumă de 6590,5 mil. MDL. Iar, transferul de la bugetul de stat a constituit 20803,6 mil. MDL cu 21,2% mai mult față de perioada similară a anului precedent. Granturile primite au scăzut în 2023 până la 210 mil. MDL sau cu 4,6 mil. MDL față de anul 2022.

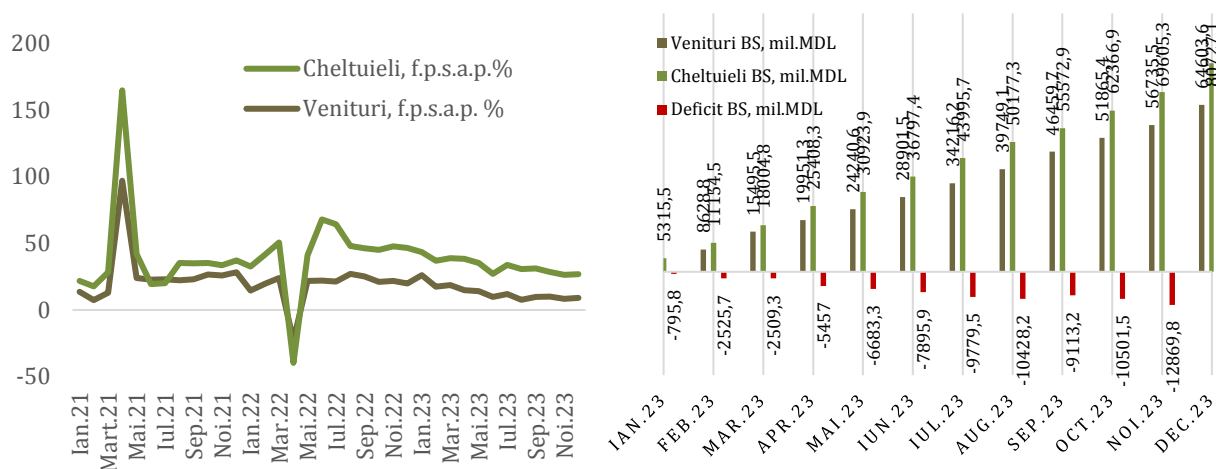

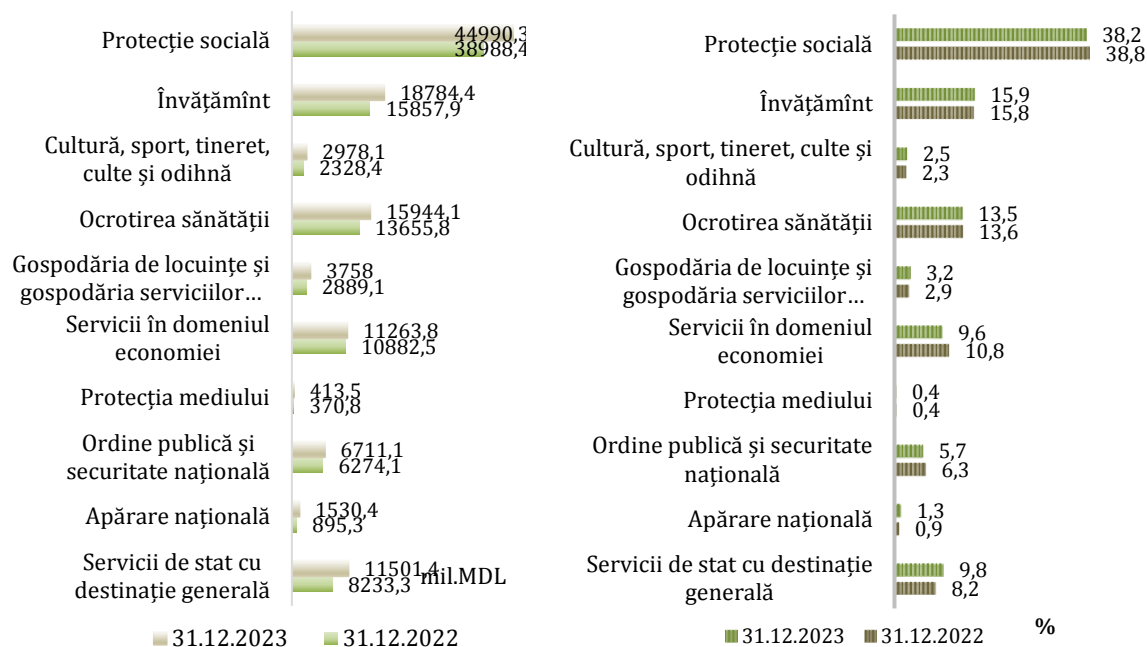
Figura 3.1.3. Veniturile și cheltuielile lunare ale bugetului de stat, mil. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2023, cheltuielile realizate din BPN sunt susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale, înregistrând o creștere de 17,4% f.p.s.a.p. Partea de cheltuieli a bugetului public național în anul 2023 s-a realizat în sumă de 117871 mil. MDL, fiind în creștere cu 17,4% comparativ cu perioada similară a anului 2022. În anul 2023, ponderea cea mai mare au avut-o finanțările atribuite sectorului social:

- ✓ protecția socială cu o pondere de 38,2% - 44990,3 mil. MDL;
- ✓ învățământ cu o pondere de 15,9% - 18784,4 mil. MDL;
- ✓ ocrotirea sănătății cu o pondere de 13,5% - 15944,1 mil. MDL;
- ✓ servicii de stat cu destinație generală cu o pondere de 9,8% - 11501,4 mil. MDL;
- ✓ servicii în domeniul economiei o pondere de 9,6% - 11263,8 mil. MDL.

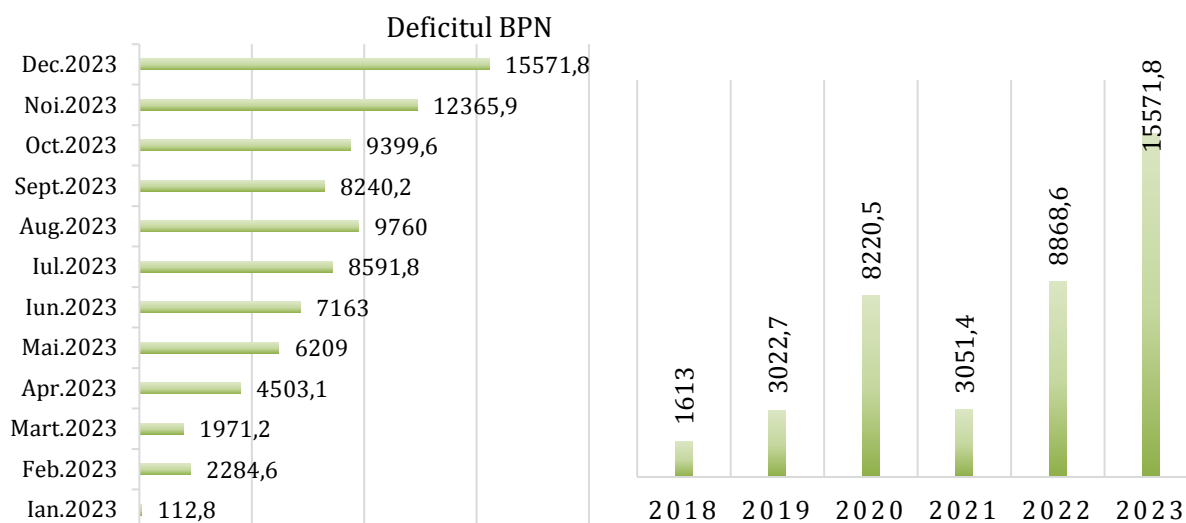
În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social au însumat la 31.12.2023 – circa 60934,4 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 51,8% (mai puțin cu 0,8 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor în BPN în 2022-2023, mil. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

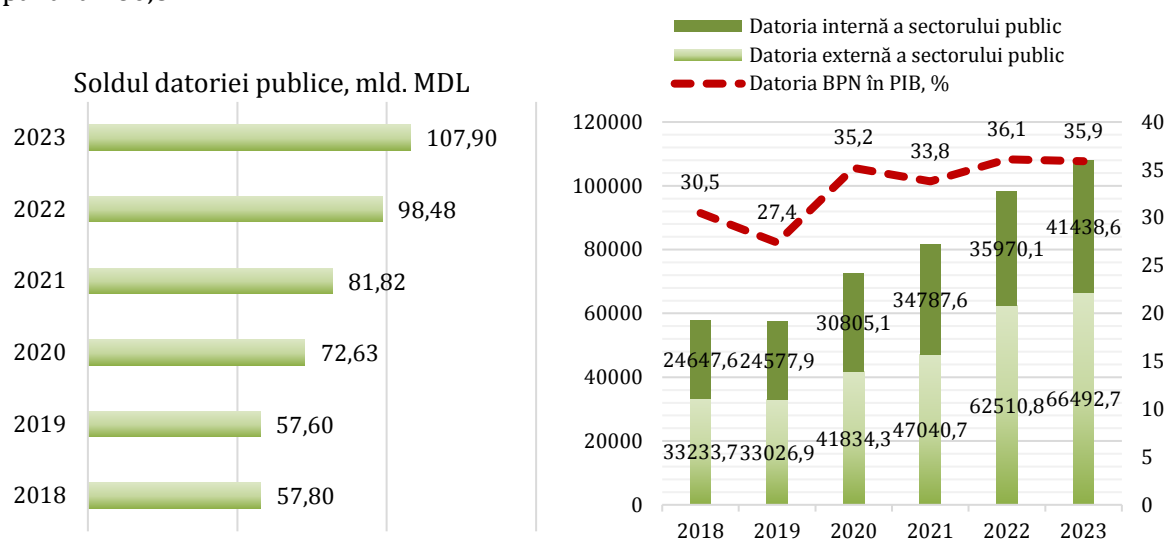
Deficitul bugetar s-a majorat cu 1,8 ori în anul 2023 f.p.s.a.p. Executarea bugetului public național la 31.12.2023 a fost înregistrat un deficit în mărime de 15571,86 mil. MDL, în creștere cu 6703,2 mil.MDL sau de 1,8 ori mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2023, se atestă o majorare a ponderii datoriei sectorului public în PIB (35,9%) cu 2,1 p.p. mai mult față de finele anului 2022. La 31.12.2023, soldul datoriei sectorului public a constituit 107931,3 mil. MDL, în creștere cu 9,6% față de sfârșitul anului 2022. Această majorare a condus la creșterea soldului datoriei publice internă până la 41438,6 mil. MDL și a datoriei externe până la 66492,7 mil. MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2023, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31.12.2022, a constituit 35,9%, înregistrând o majorare cu 2,1 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2022. Totuși, majorarea soldului datoriei sectorului public de la finele anului 2023 în comparație cu sfârșitul anului 2022 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat la valoarea nominală cu 9343,1 mil. MDL și soldului datoriei directe a UAT cu 558,8 mil. MDL. Prin urmare, soldul datoriei BNM s-a diminuat până la 190,7 mil. MDL și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public a înregistrat o descreștere de până la 260,8 mil. MDL.

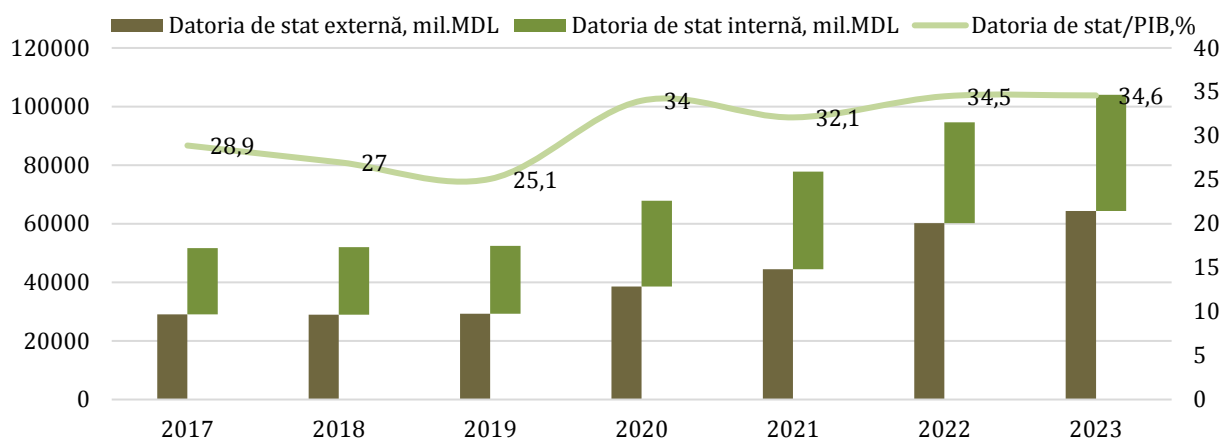
Figura 3.1.6. Datoria sectorului public, mld. MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

Comparând situația de la 31 decembrie 2022 cu cea de la 31 decembrie 2023, putem observa următoarele modificări la principalele componente ale datoriei publice:

- ✓ Datoria de stat care forma circa 96,3% din datoria publică (104003,1 mil. MDL), a crescut cu 9,8% sau cu o majorare de 9343,1 mil. MDL.
- ✓ Datoria BNM ce constituia 0,9% din datoria publică (1038,4 mil. MDL) a fost în descreștere cu 15,5% sau cu 190,7 mil. MDL;
- ✓ Datoria întreprinderilor din sectorul public, formată integral din angajamentele externe ale acestora 1% din datoria publică totală, în descreștere cu 24% (a constituit 5238,1 mil. MDL);
- ✓ Datoria externă a UAT cu o pondere mică de 1,8% (2399,8 mil. MDL) în datoria totală, respectiv a înregistrat o creștere cu 23,4% sau 456,2 mil. MDL față de luna decembrie 2022.

Ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 31.12.2023, a constituit 34,6% din PIB, înregistrând o creștere cu 0,1 p.p. în raport cu sfârșitul anului 2022. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive în valoare de 78490,3 mil. USD și fluctuației negative a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de -4321,0 mil. USD.

Figura 3.1.7. Dinamica datoriei de stat, mil. MDL,%

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

La 31.12.2023 soldul creditelor garantate acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” a constituit 1 682,5 mil. MDL sau cu 151,0 mil. MDL mai puțin comparativ cu 31.12.2022. Pe parcursul anului 2023 de către băncile comerciale: BC „MoldovaAgroindbank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” S.A., BC „OTP Bank” S.A., BC „Eximbank” S.A. și BC „Energbank” în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 16,4 mil. MDL. În aceeași perioadă de către beneficiarii Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 167,4 mil. MDL. În anul 2023 au fost activate și executate opt garanții de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” în sumă de 1,9 mil. MDL. În aceeași perioadă, în bugetul de stat de către debitorii garanțai au fost restabilite 0,5 mil. MDL.

3.2. SECTORUL BANCAR

Sectorul bancar din Republica Moldova a înregistrat progrese pozitive în ultimii 5 ani, menținându-se stabil și bine capitalizat, în ciuda turbulențelor externe și a conflictelor din regiune. Gradul de concentrare al sectorului bancar a rămas ridicat în acest interval de timp, iar în 2023, acesta a crescut semnificativ, reflectând o piață bancară dominată de câțiva jucători majori. Această stabilitate și concentrare au contribuit la rezistența sectorului bancar și la susținerea creșterii economice în Republica Moldova.

Indicele de concentrare a pieței activului (IHH), a urcat de la 1761,9 puncte în anul 2020 la 2006 puncte la finele anului 2023, nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei piețe bancare cu un grad ridicat de concentrare. Iar după valoarea creditelor (2184,6 puncte) în comparație cu cel al depozitelor (2051 puncte), indică o concentrare mai ridicată (piață excesiv concentrată) a pieței bancare a Republicii Moldova. Clasamentul primelor patru bănci comerciale, care dețin 81,3% din credite totale, a crescut cu 2,2% în anul 2023, față de 2020 (vezi tabelul 3.2.1). Sectorul bancar prezintă un nivel de concentrare mai ridicat, reflectat de cota de piață în funcție de credite deținute de primele patru bănci din sistem, cât și de indicele Herfindahl-Hirschman (IHH) calculat de credite. Evoluția ascendentă a acestui indicator arată o creștere continuă a gradului de concentrare a sectorului bancar autohton și creșterea competiției între bănci.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea activelor (%)				Cota de piață după valoarea creditelor (%)				Cota de piață după valoarea depozitelor (%)			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
1	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	29,3	31,4	32,8	33,9	34,2	34,9	37,2	37,4	30,0	31,7	33	33,9
2	BC „Moldindconbank” S.A.	20,5	20,6	19,7	20,2	17,9	20,4	20,4	21,9	20,7	21,0	20,3	21,1
3	OTP Bank S.A.	13,8	14,2	14,1	13,9	16,9	16,2	14,1	11,7	14,8	15,0	14,6	14,7
4	B.C. "VICTORIABANK" S.A.	14,8	14,0	14,0	14,1	10,2	9,2	9,3	10,3	15,1	14,3	14,4	13,9
5	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	4,8	4,4	4,7	4,2	7,1	6,1	5,8	5,3	3,5	3,6	3,5	3,3
6	B.C. "EXIMBANK" S.A.	4,4	4,1	3,6	3,3	3,6	3,5	3,5	3,4	4,0	3,9	3,5	3,2
7	"FinComBank" S.A.	3,7	3,7	3,8	3,8	3,3	3,1	3,3	3,5	3,6	3,5	3,8	3,8
8	BCR Chișinău S.A.	2,9	2,3	2,4	1,9	2,1	2,0	2,0	1,9	3,1	2,4	2,3	1,9
9	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,8	2,5	2,2	2,1	1,7	1,8	1,7	2,0	2,6	2,4	1,8	1,8
10	B.C. "COMERTBANK" S.A.	1,7	1,7	1,6	1,4	1,9	1,8	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,3
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	1,3	1,3	1,2	1,1	1,2	1,1	1,0	1,1	1,3	1,2	1,2	1,0
Indicatorul HHI (puncte)		1761,9	1870,6	1918	2006	1962,2	2049,8	2153,8	2184,6	1832,3	1930,5	1974,7	2051
Indicatorul CR-4 (%)		78,4	80,1	80,5	82,2	79,1	80,7	81	81,3	80,6	82,0	82,3	83,6

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Conform Rapoartelor prezentate de Ministerul Finanțelor din anul 2024², printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară pe parcursul anului 2023, se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank” S.A., BC „EXIMBANK” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., și BC „Moldova – Agroindbank” S.A. Pe parcursul anului 2023 băncile comerciale în proces de lichidare au transferat în bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 102,5 mil. MDL, dintre care: „Banca de Economii” S.A. – 69,0 mil. MDL; BC „Banca Socială” S.A. – 33,0 mil. MDL, BC „Unibank” S.A. – 0,5 mil. MDL. La 31.12.2023, datoria băncilor respective în proces de lichidare față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 640,4 mil. MDL, dintre care: BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil. MDL; „Banca de Economii” S.A. – 7 676,0 mil. MDL; BC „Banca Socială” S.A. – 1 807,0 mil. MDL; BC „Unibank” S.A. – 1 806,8 mil. MDL.

² <https://mf.gov.md/sites/default/files/Raport%20Q4%202023%20Datoria.pdf>

Majorarea calității activului și obligațiunile bancare. Activele sectorului bancar au totalizat 153929,6 mil. MDL la 31.12.2023, în creștere cu 17,1% față de 31.12.2022. În anul 2023, cuantumul total al expunerii la risc a constituit 69969,6 mil. MDL, în creștere cu 12,2% f.p.s.a.p. Iar ponderea acestuia în total active, a constituit 45,5%, în descreștere cu 2 p.p. Ponderea mijloacelor plasate la BNM, care a constituit 26,1% au scăzut cu 2,1 p.p., iar ponderea investițiilor băncilor în valorile mobiliare de stat și în certificatele Băncii Naționale a constituit 19,7%, în creștere cu 4,5 p.p. Astfel, restul activelor, care constituie 13,6% sunt menținute de către bănci în alte bănci, în numerar, imobilizări corporale, imobilizări necorporale și ponderea acestora s-a majorat cu 1,7 p.p. Pe parcursul anului 2023, doar BCR Chișinău S.A. a înregistrat descreșteri la valoarea activelor cu 128832,6 mil. MDL mai puțin față de anul 2022.

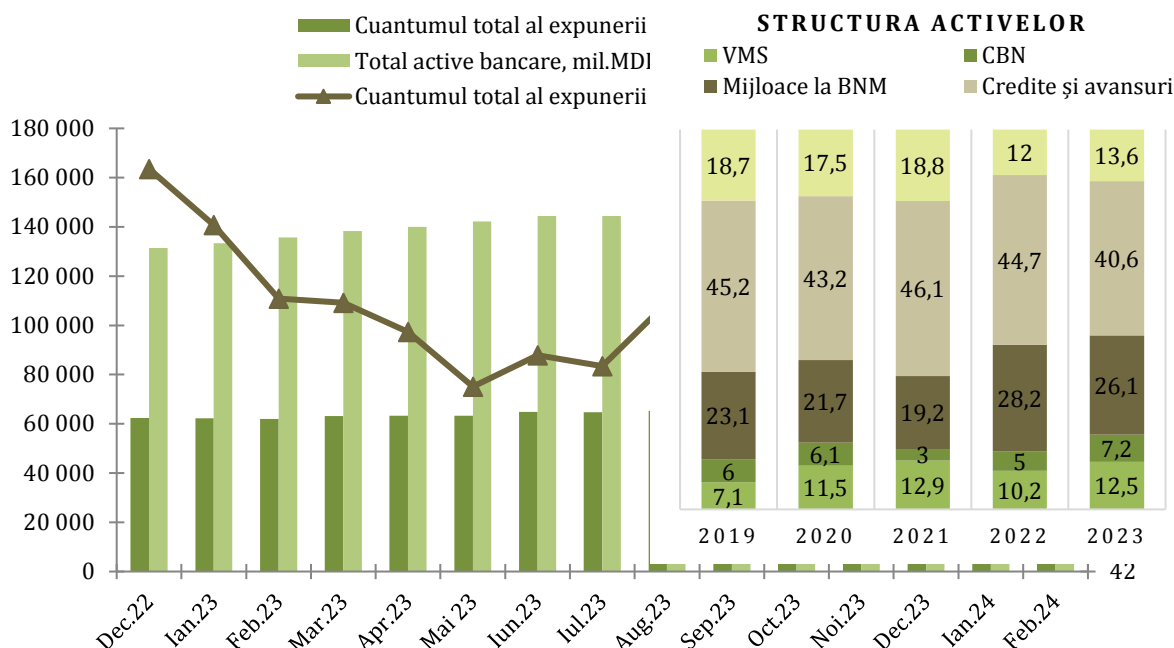

Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar

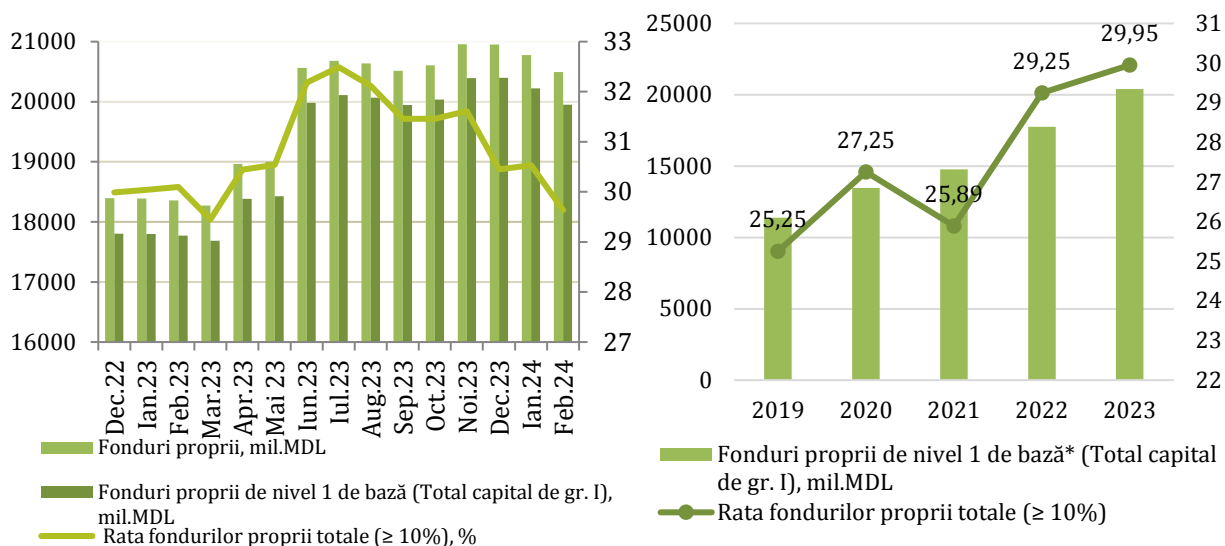
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Lider la capitoul active pot fi menționate trei bănci: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. însumă de 52253,5 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. însumă cu 31059,2 mil. MDL, urmat de BC Victoriabank S.A. cu 21740,7 mil. MDL. Per sector bancar în anul 2023, obligațiunile bancare au însumat 127287,1 mil. MDL, cu o creștere de 18 p.p. f.p.s.a.p. Astfel, top trei bănci la capitoul obligațiuni bancare, sunt: BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. însumă de 44490,5 mil. MDL, BC „Moldindconbank” S.A. însumă cu 25447,7 mil. MDL, urmat de OTP Bank S.A. cu 18330,2 mil. MDL.

Rata fondurilor proprii totale per sector bancar se menține în continuare la nivel înalt.

La 31.12.2023, nivelul de capitalizare pentru 11 bănci comerciale din sector, este net superioară minimului impus de cerințele prudențiale de 10% ajungând la nivelul de 29,9% (în creștere cu 0,46 p.p., față de anul 2022), ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă pentru băncile autohtone. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, la finele lunii decembrie 2023, fondurile proprii totale al sectorului bancar au marcat o creștere de 14%, până la 20953,9 mil. MDL, față de anul 2022. Iar fondurilor proprii de nivel 1 (total capital de gr. I) s-a

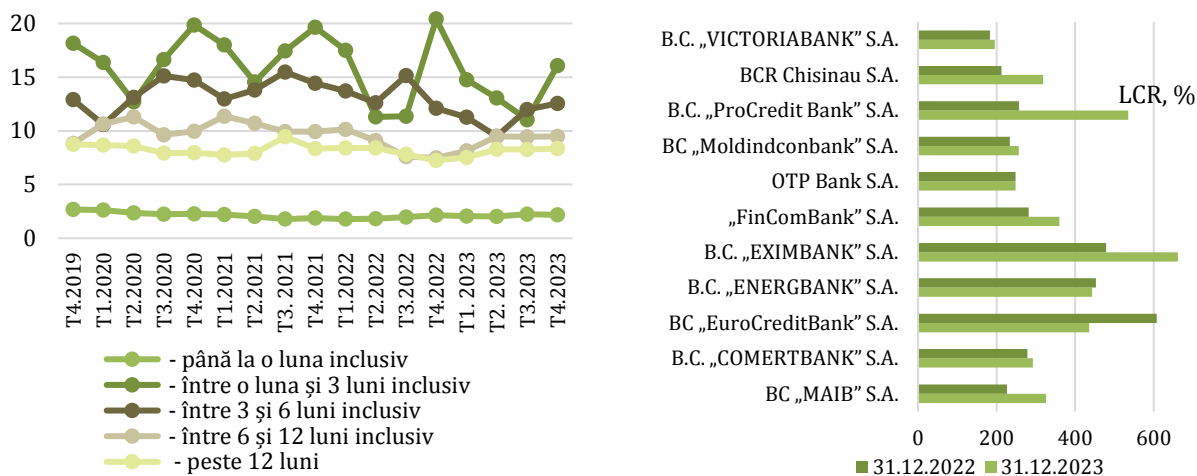
majorat în decembrie 2023 cu 14,5% f.p.s.a.p. până la 20396,5 mil. MDL. În februarie 2024, fondurile proprii totale au constituit 20,4 mil. MDL și au înregistrat o creștere de 12% f.p.s.a.p.

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rezervele de lichiditate ale sectorului bancar se mențin la un nivel înalt în anul 2023. În luna decembrie 2023, lichiditatea pe termen lung, valoare calculată conform principiului I al lichidității (≤ 1), al întregului sistem bancar a constituit 0,69%. Prin urmare, se observă că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Principiul III al lichidității, care reprezintă raportul dintre lichiditatea efectivă ajustată și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență și care nu trebuie să fie mai mic de 1 pe fiecare bandă de scadență, de asemenea, a fost respectat de către toate băncile, variind de la 1,48, pe banda de scadență până la o lună inclusiv până la 124,33, pe banda de scadență între o lună și 3 luni inclusiv. Indicatorul privind acoperirea necesarului de lichiditate pe sector a constituit 282,3% (limita $\geq 100\%$ - începând cu 1 ianuarie 2023), variind de la 195,5% până la 661,6%, fiind în micșorare cu 46,8 p.p. comparativ cu finele anului precedent.

Figura 3.2.3. Evoluția lichidității bancare trimestriale: Principiul III - lichiditatea pe benzi de scadență (>1)

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Creșterea profitabilității bancare în anul 2023 cu 12% f.p.s.a.p. Profitabilitatea băncilor comerciale a crescut cu 12% în decembrie 2023, față de perioada similară a anului 2022 (profitul bancar a constituit în luna decembrie 2023 – 4101,4 mil. MDL). Această majorare se datorează principalei componente a activității operaționale – veniturilor din dobânzi cu 1829,6 mil. MDL (19%), a veniturilor din onorarii și comisioane cu 302,8 mil. MDL (10,1%) și din veniturilor din diferențele de curs valutar cu 175,5 mil. MDL (10%). Totodată, cheltuielile neaferele dobânzilor (cheltuielile privind onorarii și comisioane, cheltuielile administrative, provizioane, deprecierea activelor financiare și nefinanciare etc.) s-au micșorat cu 183,2 mil. MDL (2,2%), în timp ce cheltuielile cu dobânzi s-au majorat cu 1977 mil. MDL (78,2%). Prin urmare, la 31.12.2023 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 2,8% și respectiv 16,2%, fiind în creștere cu 0,1 p.p. și respectiv 0,7 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Analiza contribuției fiecărei bănci la formarea profitului net al sistemului bancar relevă, că majoritatea băncilor comerciale au înregistrat creșteri la valorile profiturilor.

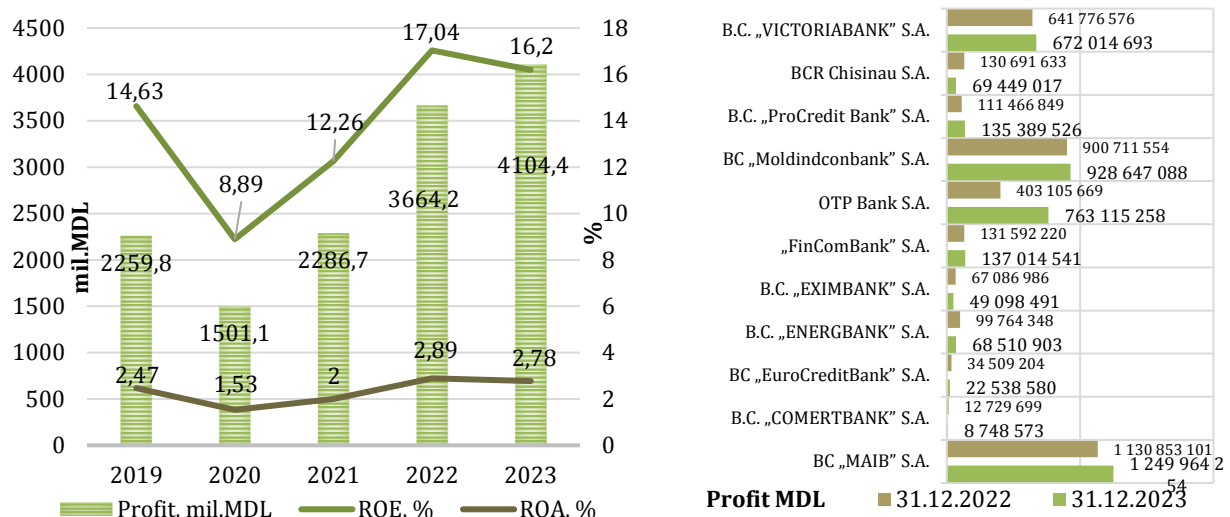
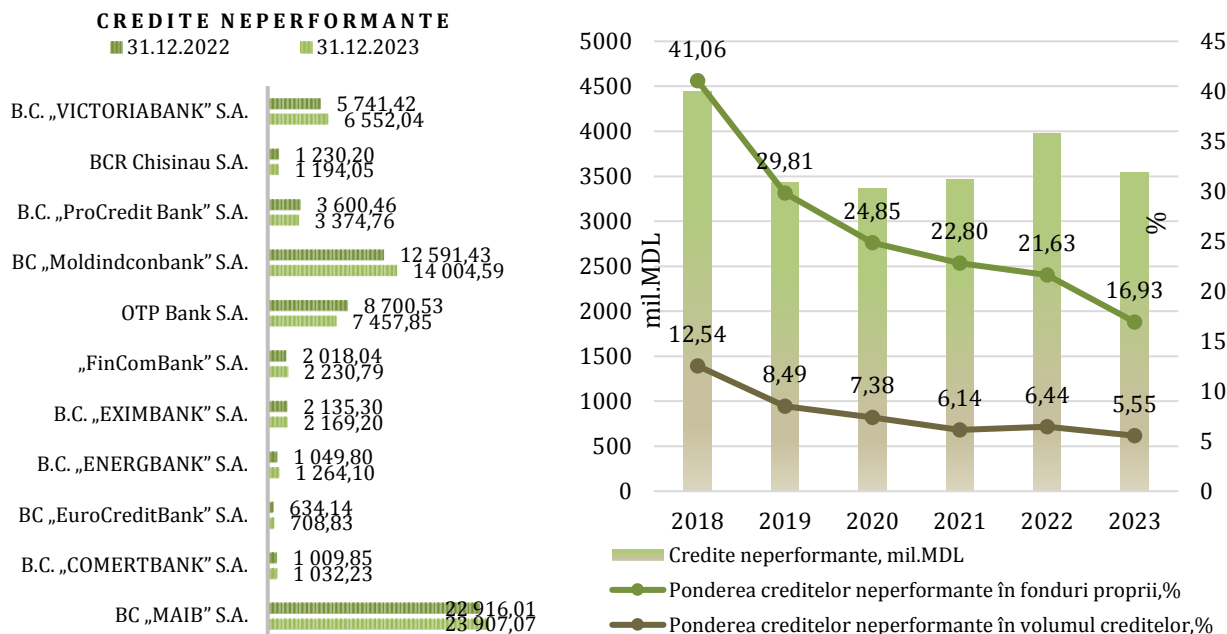

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

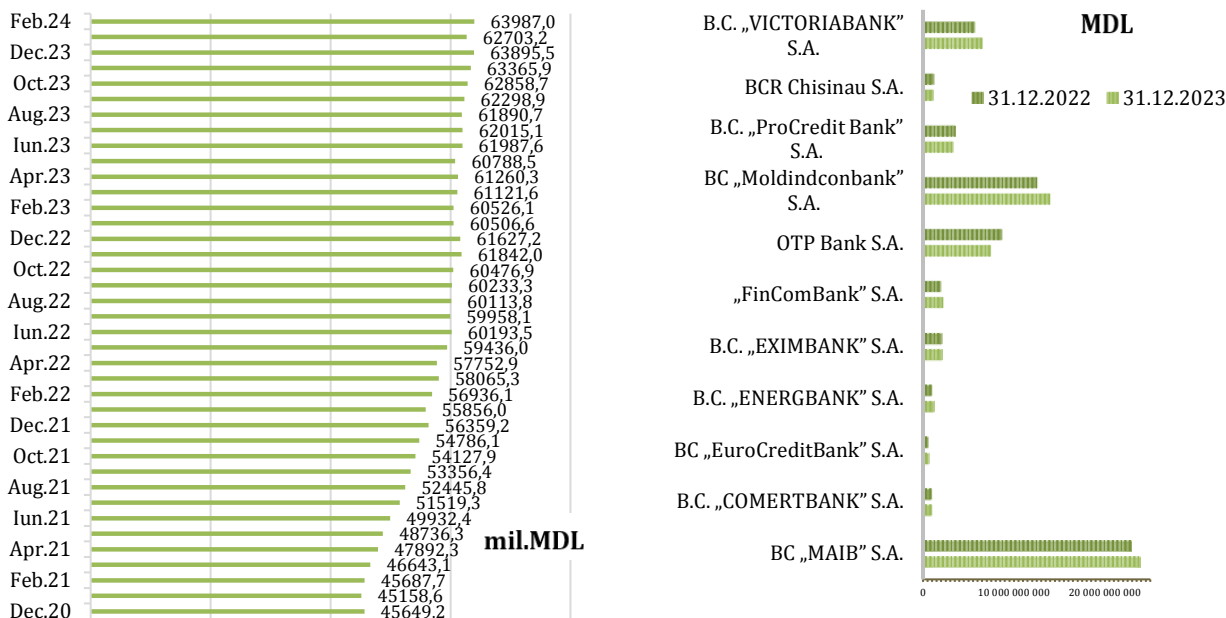
În anul 2023, volumul creditelor neperformante au scăzut cu 10,7% f.p.s.a.p. Ponderea creditelor neperformante din totalul creditelor a scăzut cu 0,9 p.p. față de decembrie 2022, constituind 5,5%. Ponderea creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 16,93%, în descreștere cu 4,65 p.p. față de decembrie 2022. Diminuarea respectivă este reflectată în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu, această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor o dată cu schimbarea acționarului majoritar. Prin urmare, creditelor neperformante în valoare absolută au scăzut cu 10,7% până la 3547,2 mil. MDL. Respectiv, în anul 2023 s-au majorat creditelor expirate cu 1,6%, iar ponderea creditelor expirate în totalul creditelor a constituit 3,2%, fiind în descreștere cu 0,1 p.p., f.p.s.a.p, variind de la 1,6% până la 5,4 %, în funcție de bancă comercială.

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Creșterea portofoliului de credite cu 4% în anul 2023 f.p.s.a.p. La data de 31.12.2023, soldul total al creditelor a constituit 64 mld. MDL, în creștere cu 4% f.p.s.a.p. sau cu cele mai mari ponderi o dețin portofoliului de credite de consum cu o pondere de 12% sau cu 11 mld. MDL, urmat de creditele acordate pentru procurarea și construcția imobilului cu o pondere de 26,6% sau cu 978 mil. MDL și credite acordate pentru procurarea imobilului cu o pondere de 8,1%.

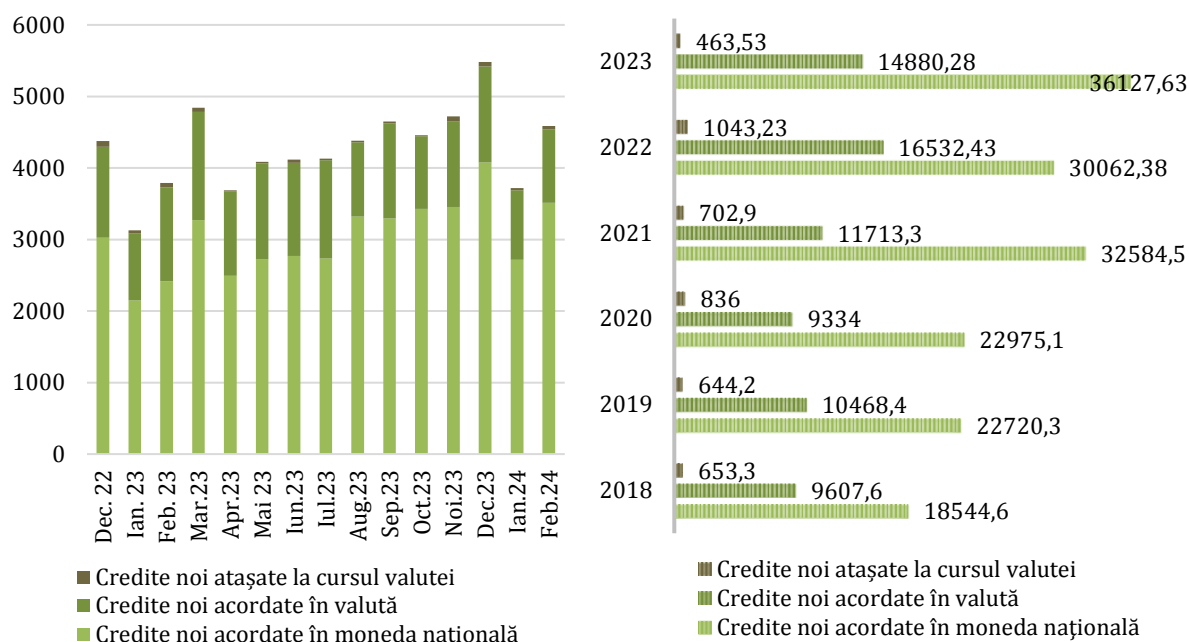

Figura 3.2.6. Evoluția portofoliului de credite

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Pe parcursul anului 2023, s-au acordat în total 81977 de credite dintre care: 14005 de credite de consum, 3451 credite acordate unităților administrativ-teritoriale, 453 de credite pentru procurarea/construcția imobilului și 301 credite acordate comerțului. În această perioadă, au fost acordate domeniului agricol 201 de credite în sumă de 4521,7 mil. MDL, 174 de credite acordate persoanelor fizice care practică activități în acest domeniu, 92 de credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei, 67 de credite acordate industriei productive, 51 de credite acordate în domeniul construcțiilor și 14 credite mediului financiar nebancaar în sumă de 2757,5 mil. MDL.

Volumul de credite noi acordate în creștere cu 25,2% f.p.s.a.p. Volumul creditelor noi acordate la finele lunii decembrie ale anului 2023 a însumat 5479,7 mil. MDL, cu 25,16% mai mult față de luna decembrie 2022 (4378,2 mil. MDL). Respectiv, s-au acordat 4076,3 mil. MDL în monedă națională și 1342,8 mil. MDL în valută străină, totodată s-au acordat 60,5 mil. MDL credite atașate la cursul valutar.

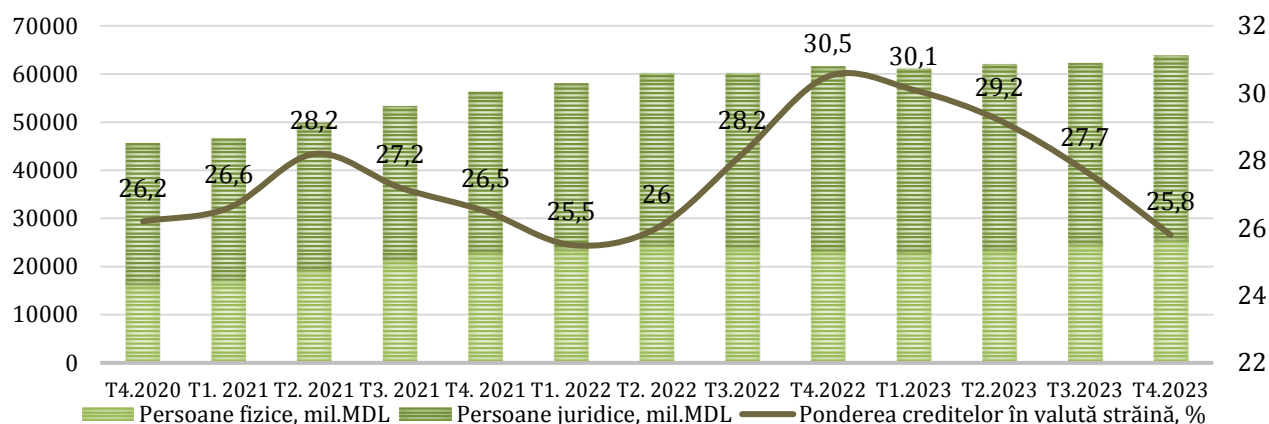

Figura 3.2.7. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

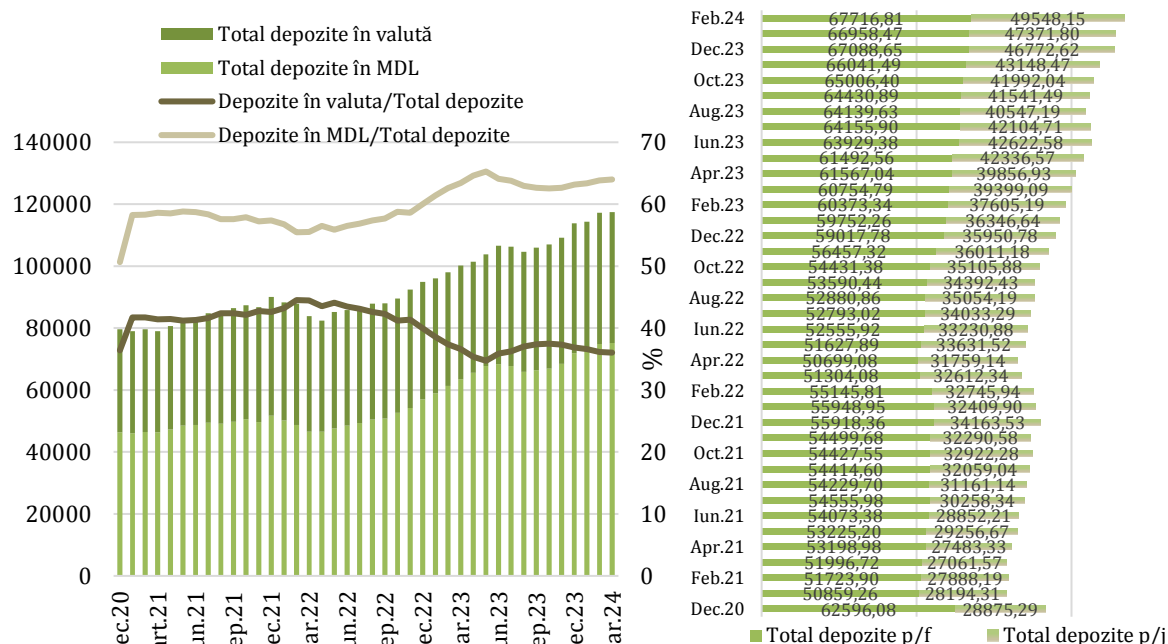
Din totalul soldului de credite, 25,8% sunt în valuta, procent în descreștere, comparativ cu perioada similară a anului 2022, când ponderea era de 30,5%. În cazul populației, soldul a ajuns la 25,3 mld. MDL, fiind în creștere cu 9% f.p.s.a.p. În ceea ce privește companiile, soldul creditelor a crescut cu 0,6% în perioada vizată, și a constituit 38,5 mld. MDL. Ritmul de creștere anual al creditelor acordate în moneda națională în ultimele două trimestre ale anului 2023 a crescut ușor iar ponderea creditelor în valută străină a scăzut.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

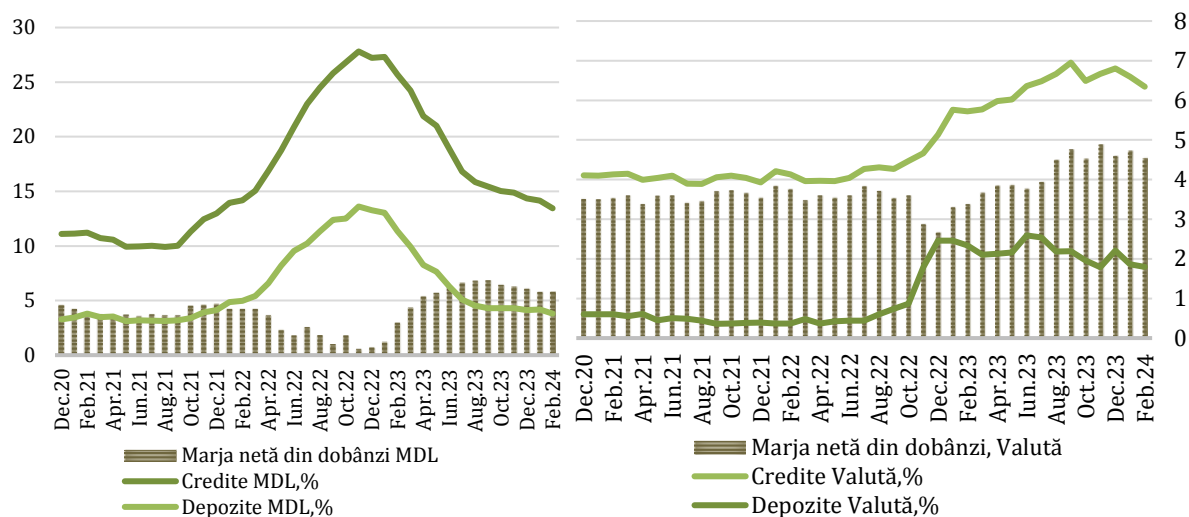
Figura 3.2.8. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Creșterea soldului depozitelor atrase în anul 2023 cu 20% față de anul 2022. În anul 2023, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină a însumat 113 mld. MDL la 31.12.2023, în creștere cu 20% față de 31.12.2022. Din totalul depozitelor, 63,1% au revenit depozitelor în MDL, însumând 71 mld. MDL la 31.12.2023. Depozitele în valută au constituit 37% din totalul depozitelor, alcătuiind 42 mld. MDL. Un impact semnificativ asupra majorării soldului depozitelor a avut-o creșterea depozitelor persoanelor juridice cu 30% și depozitele persoanelor fizice cu 14% în decembrie 2023 f.p.s.a.p. În anul 2023, depozitele în valută națională au crescut cu 26%, iar în valută străină au crescut cu 10,6%. La capitolul volumul depozitelor noi atrase a constituit 5924,56 mil. MDL la sfârșitul luni decembrie 2023 în descreștere cu 12% f.p.s.a.p. Depozitele noi atrase în monedă națională au constituit 3644,61 mil. MDL și în valută străină – 2279,95 mil. MDL.

Figura 3.2.9. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata medie a dobânzii la depozite în valută națională și străină a scăzut constant în anul 2023, ca urmare a micșorării treptate a ratei de bază la operațiunile de politică monetară. La 31.12.2023 rata medie a dobânzilor pentru depozite exprimate în MDL a înregistrat 4,13% cu 9,13 p.p. mai puțin față de luna decembrie a anului 2022, iar pentru depozitele exprimate în valută străină s-a înregistrat rata de 2,21% cu 0,25 p.p. mai puțin față de luna decembrie 2022.

Figura 3.2.10. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rata medie a creditelor noi acordate în monedă națională s-au micșorat în anul 2023, înregistrând nivelului de 10,22%, în descreștere cu 3,75 p.p., iar rata creditelor în valută străină a înregistrat nivelului de 6,8% în creștere cu 1,67 p.p. față de decembrie 2022.

Marja netă a dobânzii pe sectorul bancar al Republicii Moldova pentru operațiunile în valută națională au cunoscut o variație mai mare comparativ cu marja pentru tranzacțiile în valută străină. La 31 decembrie 2023, marja bancară la operațiunile în monedă națională a înregistrat un nivel de 6,09%, fiind în creștere cu 5,38 p.p. față de decembrie 2022. Respectiv, și marja asociată operațiunilor în valută străină a evoluat stabil, înregistrând un nivel de 4,59% cu o creștere de 1,92 p.p. față de decembrie 2022.